

Pensjonskassekonferansen 2024

Netto eller brutto?

v/ Sven Iver Steen, advokat (H)

Problemstilling – Enkel taloppstilling

ENKELT EKSEMPEL

- Plassert i verdipapirfond: NOK 10.000 000
- Fondsforvaltningsselskapets honorar: 0,5 %
- Verdipapiravkastning siste år: 5,75 %

NETTOFØRING

Verdipapiravkastning	NOK 575 000
Forvaltningshonorar belastes	
avkastning	NOK 50 000
Avkastning netto/ godskrives kontrakt	NOK 525 000

BRUTTOFØRING

Avkastning brutto/ godskrives kontrakt	NOK 575 000
Forvaltningshonorar belastes	
pensjonskasse	NOK 50 000

Bakgrunn og problemstilling

Tilsynspraksis mv

- Finanstilsynet hadde på stedlige tilsyn mv. i lang tid gjort gjeldende at pensjonsinnretningenes pristariffer skulle inkludere forvaltningsgodtgjørelse (verdipapirfond og AIF) - bruttoføring
- Flere forsikringsselskaper og noen pensjonskasser hadde innrettet seg etter Finanstilsynets rettsforståelse

2021

- Finanstilsynet sendte brev 7. april 2021 til alle livsforsikringsforetak og pensjonskasser og ga uttrykk for sitt rettslige syn om krav om nettoføring
- Pensjonskasseforeningen og Finans Norge sendte brev til Finansdepartementet der Finanstilsynet rettsforståelse mht gjeldende rett ble imøtegått. Det ble gjort gjeldende at pensjonsinnretningene kunne velge å nettoføre avkastning fra fondsplasseringer
- Finansdepartementet ba om å få Finanstilsynets kommentarer til brevene fra Pensjonskasseforeningen og Finans Norge
- Ved brev av 16. september 2021 til Finansdepartementet kommenterte Finanstilsynet brevene fra Pensjonskasseforeningen og Finans Norge

Finansdepartementets brev 9. januar 2023 til Finanstilsynet

Konklusjon

- Ikke tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag for å pålegge pensjonsinstitusjonene å inkludere forvaltningsgodtgjørelsen til ekstern fondsforvalter i pristariffen – altså ikke grunnlag for å pålegge nettoføring
- Pensjonskasseforeningen fikk gjennomslag for sitt syn

Begrunnelsen til Finansdepartementet

- Det fremgår ikke klart av ordlyden til § 3-3 første ledd at pristariffen skal omfatte tjenester utført av andre enn pensjonsinstitusjonen selv
- Forarbeidene gir uttrykk for at underleverandører burde godtgjøres gjennom selskapets pristariffer, men forvaltningsselskap for verdipapirfond kan neppe anses som en underleverandør
- Formålsbetraktninger og hva som gjelder for innskuddspensjonsordninger var ikke tilstrekkelig til å begrunne Finanstilsynet rettslige forståelse når lovens ordlyd og forarbeider trakk i annen retning

Forsikringsvirksomhetsloven § 3-3 (1):

«Foretaket skal til enhver tid ha pristariffer for beregning av premie for samtlige av de produkter eller produktkombinasjoner som foretaket tilbyr. Pristariffene skal angi hvilket samlet vederlag foretaket beregner seg for å overta de ulike typer av risiko som er knyttet til, og for å yte de ulike typer av tjenester som inngår i, de forskjellige produktene og produktkombinasjonene.»

Videre prosess

Finansdepartementet ba i brevet 9.1.23 Finanstilsynet om å

- Avklare hvordan slik forvaltningsgodtgjørelse skal behandles i forhold til reglene om pristariffer og overskudd
- Vurdere om en lovendring bør skje gjennom lov eller forskrift
- Lage utkast til høringsnotat inkl. forslag til lov- eller forskriftsendring i tråd med kravene i utredningsinstruksen

Finanstilsynet høringsnotat 4. desember 2023

- Høringsnotatet sendt til Finansdepartementet
- Gjennomgår ulike hensyn. Bruttoføring gir
 - Større forutsigbarhet for kundene
 - Lettere å sammenligne pris mellom pensjonsleverandørene
 - Betydning for ytelsene fripolisehaveren tilgodeses
 - Pensjonsinnretningen velger aktiva-allokeringen
 - For enkelte pensjonsinnretninger vil endringen utgjøre vesentlig beløp
- Foreslår regler tatt inn i livsforsikringsforskriften
- Ingen overgangsregler

FORSLAGET TIL FORSKRIFTSBESTEMMELSE

§ 2-2 femte ledd (forkortet)

Foretakets pris ... omfatter godtgjørelse ... for kapitalforvaltning til foretaket eller annen kapitalforvalter som blir avregnet mot avkastning ved forvaltning av midler knyttet til kontraktene

Foretaket skal sørge for at også avregnede beløp blir tilordnet som avkastning til den forsikringskapital det gjelder, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 3-13 første ledd.

Pensjonskasseforeningens innvendinger til forskriftsforslaget

Brev sendt til Finansdepartementet allerede i januar 2024

- Endring må skje ved endring av lov og ikke ved forskrift
 - Finanstilsynet har ikke vist til noen lovbestemmelse som hjemler en evt. forskriftsbestemmelse
 - Vi har undersøkt aktuelle lovhjemler og mener at det ikke foreligger et tilstrekkelig lovhjemmelsgrunnlag
- Andre grunner til at endring bør skje ved lov
 - Ved en forskriftsendring ender man opp med et sprikende rettskildebilde
 - Endring vil medføre betydelig kostnader
 - Forslaget er i realiteten ikke bare endring av utformingen av pristariffene, men en prisregulering for så vidt gjelder fripoliser
 - Tilsier at endring vedtas av Stortinget og ikke av Finansdepartementet

• Aktive foretakspensjonsordninger

- Endrer rettsforholdet mellom forsikringstakerne og pensjonsinnretninger
- Pensjonsinnretningene kan endre pristariffen og dermed kompensere for kostnaden
- Lovbestemte varslingsfrister for å endre pristariffen - Pensjonsinnretningen trenger en viss frist. Tilsynets uttaler at ikke behov for noen overgangsordning. Ikke riktig.

• Fripoliser

- Endrer rettsforholdet mellom fripoliskunder og pensjonsinnretninger
- Overfører midler fra pensjonsinnretninger til fripoliskunder
- Ta fra en part og gi til en annen part i et kontraktsforhold
- Uegentlig tilbakevirkning
- Antagelig i strid med Grunnloven § 97 – ikke vurdert av Finanstilsynet (da kan heller ikke Stortinget vedta endring ved lov)
- Også dette tilsier at saken evt. fremlegges for Stortinget, slik at Stortinget også kan vurdere grunnlovsspørsmålet
- Mulig at endring bare kan gjennomføres ved at staten yter erstatning til pensjonsinnretningene: Grunnloven § 105

En lang ferd i flere faser - Oppsummering

- **Fase 1: Flere år før 2021**
 - Finanstilsynet gir uttrykk for sin oppfatning overfor aktørene ved ulike tilsyn og ved andre anledninger
 - Flere forsikringsselskaper innretter seg i samsvar med tilsynets oppfatning
- **Fase 2: 2021**
 - Finanstilsynet tilskriver alle tilsynsenheter
 - Pensjonskasseforeningen og Finans Norge protesterer
- **Fase 3: 2023**
 - Finansdepartementet uenig med Finanstilsynets rettsforståelse og i hovedsak enig i Pensjonskasseforeningens vurderinger
 - Finansdepartementet ber Finanstilsynet om å komme tilbake med utkast til høringsnotat inkludert forslag til lov- eller forskrift
- **Fase 4: 2023/2024**
 - Finanstilsynet sender et utkast til høringsnotat til Finansdepartementet inkludert forslag til forskrift
 - Pensjonskasseforeningen sender brev til Finansdepartementet
 - Reglene i realiteten prisregulering
 - Slike regler kan ikke gis i forskrift
 - Reglene griper inn i etablerte kontrakter (fripoliser) uten mulighet for å korrigere pris. Forholdet til Grunnloven må vurderes
 - Saken så langt ikke sendt på høring

**Takk for
oppmerksomheten**

Sven Iver Steen, advokat (H)

Tenden Advokatfirma ANS